

VÁJÉCÉ

(I. Mózes 28.10. – 32.03.)

Jákob menekül testvére, Ézsau bosszúja elől. Nagybátyja, Lábán házában, talál menedéket, elveszi annak két lányát, Léát és Ráchelt és 11 fia, majd egy lánya születik. 14 évet szolgál két feleségéért és további hat évet, aminek fizetségképpen apósa nyájából részesedik.

“és elment”. A kifejezés Jákobra vonatkozik, aki elment Ber Sebából – Kánaán országából -, mert anyja tartott Ézsau fivére bosszújától. Másrészt szülei nem akarták, hogy az erkölcstelen kanaita lányokkal házasodjon, ezért Hárin felé tartott. Elérkezett egy helyre – bölcseink szerint Moria hegyére – ahol az éjszakát töltötte és az esti ima (mááriv) intézményét bevezette. Feje alá egy követ tett, a hely kövei közül. A legenda szerint a kövek vitakoztak, mindegyik azt akarta, hogy ráhajtsa a fejét Jákob. Ekkor csoda történt, egységes tömbbé váltak és így szolgálták párna gyanánt a megfáradt vándornak. Jákob álmodott. Egy létra állt a földön, melynek csúcsa az égig ért és angyalok jártak rajta fel-le. Bölcseink szerint azok az angyalok, melyek Kánaán határáig kísérték ősatyánkat, visszatértek a mennyekbe, a további útra más angyalcsoport lett az útítársa. Más vélemények szerint az első hetiszakaszban szó esik angyalokról, akik látták, hogy szépek a földi lányok és feleséget vettek maguknak közülük. Ezek nem mehettek vissza a mennybe, csak most, mikor megnyílt az ég kapuja. Az Örökkévaló szólt Jákovhoz, mondván, magzatod olyan sok lesz, mint a föld pora. A vándor mikor fölébredt, felállította a követ, mely a feje alatt volt és leöntötte olajjal. A bölcsek szerint azon a helyen épült később a Szentély. Jákob eljutott Lábán házába. A gazdának két lánya volt, a szépséges Ráchel és a gyenge szemű Lea. Hét évet szolgált ősapánk, mint pásztor, Lábán házában, azzal az ígérettel bírva, hogy feleségül kapja szerelmét, Ráchelt. A lakodalmas éjszaka után derült csak ki, hogy az idősebbik lányt, Léát adták hozzá nőül. A fiatalok sejtették, hogy a gazember Lábán szavában nem lehet bízni. Meg is beszéltek egy jelet, mellyel megismerik egymást a sötétben, de Ráchel megszánta csúnyácska nővérét és elárulta neki a jelet, mert nem akarta Lea megszégyenülését. Jákob még egyszer hét évet szolgált a szeretett nőért, Ráchelért., Léát nem kedvelte férje, Jákob, de az Örökkévaló megszánta őt és fiai születtek: Reubén, Simon, Lévi, Jiszkár, Zebulon. Ezután az Örökkévaló meghallgatta Ráchel könnyörgését is, megemlékezett róla, megnyitotta méhét és fia született: József. Jákobnak Bilhától, Ráchel szolgálójától is születtek fiai: Dán és Náftáli. Zilpától, Lea szolgálójától pedig Gád és Áser. József születése után Jákob feleségével egyetértésben úgy látta jónak, ha hazatér családjával együtt szülőföldjére, Kánaánba. Egyszer még hallgatott Lábán marasztalására, de mivel látta Lábán fiainak barátságatlanságát, köszönés nélkül távozott.

Jákovot eddig agyonföltette egy elbűvölő, túlgondoskodó jiddise máme, visszahúzódó volt és szelíd, egész nap a sátrában üldögélt, most pedig először életében a szabad ég alatt éjszakázik, magányosan. És megtalálja az Örökkévalót. Jákovról feljegyzi a Tóra, hogy otthon üldögélő, majdhogynem „anyámasszony katonája” volt, mielőtt- szintén az édesanyja ötletét követve – hozzájutott illetéktelenül az apai áldáshoz. Testvére, Észáv viszont szerette a friss levegőt, vadász volt, a természetben volt otthon. Jákovot hirtelen találja meg a teljes magára utaltság tapasztalata, a hajléktalanság, a bizonytalanság, amikor első éjszakáját a szülői házon kívül tölti, rögtönzött kőpárnákkal a feje alatt. Először eszmél rá az ember végtelen kicsinységére és az univerzum beláthatatlan nagyságára, először tapasztalja meg látomásában az Örökkévaló jelenlétét, érzi meg a Végtelent – figyelmeztet Marcus Mordecai Schwartz rabbi. Továbbá látomása révén abba a titokba is betekintést nyer, hogy a személyes, halandó élete és a Végtelen közötti összeköttetés folyamatos és kétirányú, ezt látja meg az angyalok mozgásában. „Nagyon félelmetes hely ez” és egyúttal lebilincselő is szerinte, hálát, elragadtatást és szent borzadást él át egyszerre. Az intenzitásuk talán kisebb, de majdnem mindönknek voltak ilyen természet-élményeink. Az, ami beláthatatlan és felfoghatatlan, egyszerre ijesztő és káprázatos. Jákov megtalálja az Örökkévalót, először életében személyes kapcsolatba kerül vele. Rálépett a neki rendelt útra, amikor távozott édesanyja szoknyája mellől. A félelem és az Örökkévalóhoz fűződő személyes kapcsolat iker-érzései végig elkísérik majd hosszú, jelentőségteljes élete során.

Elérkeztünk a zsinagógai év harmadik hónapjához Tisritől, és a kilencedikhez Niszántól számítva. A következő Szombatot már Kiszlév (כסליו) hónapjában köszönhetjük. Kiszlév újholdja a naptár szerint csak vasárnapra, hétfőre, keddre, szerdára, csütörtökre és péntekre eshet. Régi időkben, amikor az Újholdat megbízott figyelők jelentései alapján szabták meg, a jeruzsálemi “Bét Din” küldöttek útján tájékoztatta a közösségeket, hogy melyik nap lett megszentelve Újhold napjának, és e szerint számították ki, hogy mely napra esik a hónap 25-e, azaz Hanuka első napja és az első gyertyagyújtás. A hónap csillagképe a Nyilas (“keshet”) és szivárványt is jelent, ahogy írva van Ezékiel próféta első könyvében, miután Kiszlév az “esős évszak”, és a szivárvány, mint köztudott, az eső után látható az égen. Kiszlév 29 vagy 30 napos hónap. A neve babilóniai eredetű: “kiszleimo”. Más kommentátorok azt állítják, hogy a kiszlév szó a kiszleh szóból ered, amely reményt és biztonságot jelent, mivel e hónapban esőt várunk, és az ó-asszír ékírásban esőfelhők a hónap neve. Mások úgy gondolják, hogy a név eredete “kaszla”, amely

sarat, iszapot és agyagot jelent. A Talmud szerint, ha Kiszlév Újhold napja elmúlt és még nem esett eső, a Bét Din böjtnapot rendelt el. Napjainkban ilyen esetben zsoltórokat és egy különleges imát mondanak a Siratófálnál és a zsinagógákban. A hónap eseményei a régi korokban: – Kiszlév 3-án bálványt állítottak a görögök a Bét Hamikdásban, amit a hasmóneusok győzelme után leromboltak és e nap ünnepnap lett. – Kiszlév 7-én halt meg Heródes és ünnepet hirdettek. – Kiszlév 10-én született Ruben, Jákob első fia. – Kiszlév 15-én (i.sz. 500-ban) lezáródott a babilóniai Talmud szerkesztése. – Kiszlév 15-én elhunyt Rabbi Jehuda Hánászi, a Misna összeállítója és szerkesztője. – Kiszlév 24-én kezdődött az isteni szolgálat a Bét Hámikdásban, Chágáj próféta idejében. – Kiszlév 25-én történt a Hanuka csodája. Mindenkinnek jó hónapot kívánunk! חודש טוב

Őseink fő foglalkozása pásztorkodás volt. Az egyiptomi földművesek gyűlölték a pásztorokat, akik nyájaikkal tönkretették a termőföldeket. “Nem tudtak az egyiptomiak együtt étkezni a héberekkal, mert ez utálat volt az egyiptomiak szemében”. A pásztorok húst ettek, vagyis az egyiptomiak szent állatát. Ugyanakkor ráhajtották nyájaikat a megművelt földekre és komoly károkat okoztak a földműveseknek. Az ókori Egyiptom történelme feljegyezte, hogy több évtizeden keresztül a hikszoszok uralták az államot. A hikszoszok pásztorok voltak, akik leigázták a földműveseket. (Sokan József korával azonosítják uralmuk idejét i.e. 15-16. században). Amikor az egyiptomiak elűzték a hikszoszokat, ott maradt rokonaikat, mint a hébereket, rabszolgaságba vetették (i.e. 14-13. század). Az ősatyák egyik utóda, Mózes, maga is pásztor volt. Legendák mesélik, milyen önfeláldozással őrizte apósa, Jitro nyáját. Ő lett kiszemelve Isten által, hogy az ő “nyáját”, Izrael népét kiszabadítsa az egyiptomi szolgaságból. Hetiszakasunk részletesen ábrázolja a pásztorok életét Jákovval kapcsolatban. Jákob apósának, Lábánnak nyáját legeltette húsz esztendőn át. Kétszer hét évig Lábán lányaiért, Ráchelért és Leáért dolgozott; hat esztendőt pedig fizetségért, amit természetben kapott, a nyáj egy részét. Saját maga nyilatkozott munkájáról, amikor elhagyta apósa házát. “Nappal hőség és szárazság emésztett, éjjel hideg és fagy; álom elkerülte szememet. Széttépett állatotól tőlem követeled”. Vagyis a pásztor éjjel-nappal szolgálta gazdáját, felelős volt a nyáj veszteségéért, akár lopás, akár ragadozó esetén. A pásztorok “társadalmi” élete a közös kút körül zajlott le. A kutat borító kerek követ csak egyesült erővel tudták levenni, amikor esteledett. Az itatást nők végezték. “Szóltak (a pásztorok): nem vagyunk képesek {itatni}, csak ha az összes nyáj összegyűl és legurítják a kút szájáról a követ, akkor megitatjuk a nyáját”. Jákob a közös kútnál ismerte meg Ráchelt. De Jákob tudta, hogy Ráchel anyja testvérenek leánya, s “bemutatkozásként” lehengette a fedőkövet és megittatta Lábán nyáját. A Biblia elbeszéli, hogy hét esztendeig szolgált Lábánnál fizetségül Ráchelért, de apósa becsapta Jákobot, Leát adta Ráchel helyett azzal az indoklással, hogy “nálunk nem adják férjhez a fiatalabb lányt nővére előtt”. Erre Jákob újabb hét évet szolgált Ráchelért “és néhány napnak tűnt ez csak neki, mert szerette őt...” A pásztorok patriárchális társadalomban éltek, a nők az apa, az idősebb fivér vagy a férj “fennhatósága” alatt. Az asszony társadalmi rangját a gyermekáldás szabta meg, elsősorban fiúk születése. Amikor Ráchel meddő volt, így szólt Jákobhoz: “Adj nekem fiúgyermeket, mert ha nem, halott vagyok”. De a férj tisztelte feleségeit. Jákob “engedélyt” kért Rácheltől és Leától, hogy elhagyhassák az apai házát. Őseink foglalkozása, a pásztorkodás, a legtöbb prófétánál példaként szerepelt, akár Isten és Izrael kapcsolatához, akár a vezető és nép között lévő viszonyhoz hasonlítva. A zsolnárköltő is úgy énekel: “Isten az én pásztorom, nem szűkölködöm”. Jezsajas próféta a babiloni fogságból való megváltást így ábrázolja: “Mint pásztor a nyáját, úgy vezeti (Isten Izraelt) karján és ölében viszi a fiatal bárányokat”. Jechezkél próféta a nép vezetőit írja le, mint pásztorokat. A rossz vezetőkről így szól: “A gyöngét nem ápoltátok, a beteget nem gyógyítottátok, az eltévedtet nem hoztátok vissza, az elveszettet nem kerestétek... és elszéledt a nyáj pásztor nélkül martalékul a mező vadjának”. A nép vezetői sokszor rossz pásztorok voltak. De az Örökkévaló a megváltás idején -az írás szavát idézve- megnyugvást szerez népének: “Miként a jó pásztor vigyáz nyájára, úgy vigyázok én nyájamra (Izraelre) és megmentem őket mindenhonnan, ahová szétszóródtak.”. Jákob és Észáv két testvér, két világ. Észáv kardjával él, Jákob a pásztor botjával. A pásztor a békés világ szimbóluma, a vadász az erőszaké. Bár ne a vadász, hanem a pásztor uralná a világot!

Jákob álma azért is különleges, mert ez az egyetlen a Tórában szereplő álmok között, amelynek jelentésére nézve még csak utalást sem találunk a Szentírásban. A Tórában mindig ott áll a szereplők álmai mellett a megfejtésük is, éppen Jákovét kivéve. Jákob álmának megfejtéséhez csak a posztbiblikus forrásokban találunk kulcsot, a zsidó hagyomány bölcsei változatos és gyakran egymásnak ellentmondó magyarázatokkal álltak elő. Vannak olyanok köztük, akik szerint az álom elsősorban Jákob számára hordoz jelentést. Az egyik magyarázat szerint az Örökkévaló meg fogja őt őrizni és védeni, megmenekül a testvérétől. Jákob ennek ellenére is attól tartott, hogy későbbi bűnei miatt érdemtelenné válhat a védelemre, és az álombeli ígéret érvényét veszti. A 15. századi bölcs, Ábárbánel többek között azt a véleményt idézi, hogy Erec Jiszráel magasabb szintű, mint bármely más ország, és a Jákovot kísérő angyalok felmennek az Égbe, és onnantól más angyalok kísérik tovább „külföldre”. Egy másik magyarázat szerint az álomból az derül ki, hogy az ősatyáknak adott áldás Jákob révén fog megvalósulni és az égbe vezető lépcsős épület, a szulám azt mutatta meg neki, hogy azon a helyen fog felépülni a Szentély. Az interpretációk egy másik csoportja szerint az álom címzettje nem az álmodó, hanem a leszármazottai. Ibn Ezra, a 12. századi kommentátor szerint Izrael fiainak szólt az üzenet, amely egy rejtett kódot tartalmazott: a Szináj szó héber betűinek számértéke megegyezik a szulám (lépcső vagy létra) szó betűinek számértékével. Ebből kiderül, hogy az Örökkévaló majd a Szináj szőlő alá és ott adja majd Jiszráel népének a Tórát.... Dr. Kurucz Ákos főrabbi

HÍREK A VILÁGBÓL

<p>Párizs szerint Netanjahu mentességet élvez a Nemzetközi Büntetőbíróság elfogatóparancsa alól. https://bzsh.hu/2024/12/04/parizs-szerint-netanjahu-mentesseget-elvez-a-nemzetkozi-buntetobirosag-elfogatoparancsa-alol/</p>
<p>Egyiptomi rabszolgaságkori leletek a British Museumban. https://mazsihisz.hu/azsidosagrol/tortenelem/egyiptomi-rabszolgasagkori-leletek-a-british-museumban</p>
<p>Szobrot avattak a 180 zsidó munkaszolgálatos életét megmentő egykori labdarúgónak. https://kibic.hu/2024/12/04/szobrot-avattak-a-180-zsido-munkaszolgalatos-eletet-megmento-egykori-labdarugonak/</p>
<p>Gideon Szaár új izraeli külügyminiszter nagyrebecsülését fejezte ki Magyarország korrekt álláspontjáért, és hamarosan Budapestre látogat – jelentette be Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter csütörtökön Valtettában. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/az-izraeli-kulugyminiszter-januaban-magyarorszagralatogat</p>
<p>Az Amnesty Israel az Amnesty International ellen, és Deif temetése. https://ujkelet.live/2024/12/05/az-amnesty-israel-az-amnesty-international-ellen-es-deif-temetese/</p>
<p>Románia izraeli nagykövete kifakadt: Chikli diaszpóraügyi miniszter beavatkozik a választásokba és veszélyezteti az izraeli-román kapcsolatokat. https://izraelinfo.com/2024/12/01/romania-izraeli-nagykovete-kifakadt-chikli-diaszporaugyi-miniszter-beavatkozik-a-valasztasokba-es-veszelyezteti-az-izraeli-roman-kapcsolatokat/</p>
<p>100 éves volt náci őrt állítanak bíróság elé. https://www.klubradio.hu/hirek/100-eves-naci-ort-allitanak-birosag-ele-148690</p>
<p>Szíriában most megint a dzsihadisták erősödnek. https://magyarnarancs.hu/kulpol/sziriaban-most-megint-a-dzsihadistak-erosodnek-272957</p>
<p>Schmidt Mária: Csurkát azért antiszemizálták, mert a zsidó szót máig nem lehet kiejteni, tabusítva van, és ő ezt a tabut megtörte. https://444.hu/2024/12/05/schmidt-maria-csurkat-azert-antiszemizaltak-mert-a-zsido-szot-maig-nem-lehet-kejteni-tabusitva-van-es-o-ezt-a-tabut-megtorte</p>
<p>Botránys adatok: nagyon durva előítéletekkel néznek szembe az amerikai zsidók a munkaerőpiacon. https://www.atv.hu/kulfold/20241204/izrael-zsido-antiszemizmus-munkaeropiac</p>
<p>A Lufthansa január végéig törölte izraeli járatait. https://bzsh.hu/2024/12/04/lufthansatorolte-izraeli-jaratait/</p>
<p>Nagyon értékes és nagyon híres a calabriai etrog. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/nagyon-ertekes-es-nagyon-hires-a-calabriai-etrog</p>
<p>Keleti Ágnes és Pécsi Tibor az idei Kézdy György-díjasok között. https://kibic.hu/2024/12/02/keleti-agnes-es-pecsi-tibor-az-idei-kezdy-gyorgy-dijasok-kozott/</p>
<p>Tizenhatodik alkalommal rendezik meg a Nemzetközi Kántor Konferenciát, idén összesen mintegy 60 világhírű kántor, többek között Shmuel Barzilai, Bécs főkántora, Isidoro Abramowicz és Netanel Baram Los Angeles-i kántorok részvételével. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/vilaghiru-kantorok-budapesten-a-rumbach-zsinagogaban</p>
<p>Fókuszban a főügyész. https://ujkelet.live/2024/12/05/fokuszbaban-a-fougyesz/</p>
<p>A kormánybizottság által jóváhagyott törvénytervezet növelné a nemi szegregációt a felsőoktatásban. https://izraelinfo.com/2024/12/01/a-miniszterek-jovahagytak-a-nemek-kozotti-elkulonites-kiterjeszteserol-szolo-torveny-elomozditasat-az-egyetemenen/</p>
<p>Amnesty International: népirtás zajlik Gázában. https://hu.euronews.com/2024/12/05/amnesty-international-nepirtas-zajlik-gazaban</p>
<p>Lemondott az Amnesty International izraeli szervezetének elnöke a népirtásról szóló jelentést követően. https://hvg.hu/vilag/20241205_Lemondott-az-Amnesty-International-izraeli-szervezetenek-elnoke-a-nepirtasrol-szolo-jelentest-kovetoen</p>
<p>Donald Trump súlyos következményekkel fenyeget, ha hivatalba lépéséig a Hamász nem engedi szabadon a még fogságában lévő izraeli túsokat. https://nepszava.hu/3260073_donald-trump-fenyeges-izraeli-tusok-hamasz</p>
<p>Ki a hibás? – itt a nagy muszlim–zsidó-vita Izraelről, palesztinokról. https://www.valaszonline.hu/2024/12/02/balazs-gabor-kaldos-janos-izrael-palesztina-zsido-arab-hamasz-netanjahu-vita/</p>
<p>Már lehet jelölni az idei Hanukatalizátor-díjra. https://bzsh.hu/2024/12/05/mar-lehet-jelolni-az-idei-hanukatalizator-dijra/</p>
<p>Gyász: 107 éves korában elhunyt a legidősebb magyar holokauszt-túlélő. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/gyasz-107-eves-koraban-elhunyt-a-legidosebb-magyar-holokausztulelo</p>
<p>Kimentette egy tús holttestét a Gázai övezetből az izraeli hadsereg. https://kibic.hu/2024/12/05/kimentette-egy-tusz-holttestet-a-gazai-ovezetbol-az-izraeli-hadsereg/</p>

Júdea – Szamária (Ciszjordánia) területén palesztin házakra támadtak zsidó telepések szerdára virradóan, majd összecsapás tört ki köztük, palesztinok és izraeli rendfenntartók között – közölte az izraeli hadsereg. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/judea-szamar-telepesek-kovel-dobaltak-izraeli-katonakat>

Frontok drámai helyzettel Szíriában és változások a hadseregben. <https://ujkelet.live/2024/12/05/frontok-dramai-helyzettel-sziriaban-es-valtozasok-a-hadseregben/>

Három izraeli nő szerepel a BBC „legbefolyásosabb 100” listáján. <https://izraelinfo.com/2024/12/05/harom-izraeli-no-szerepel-a-bbc-legbefolyasosabb-100-listajan/>

Libanon súlyos árat fog fizetni, ha összeomlik a tűzszünet Izrael és a Hezbollah között. <https://hu.euronews.com/2024/12/03/libanon-tuzszunet-izrael-hezbollah-kat>

Skócia: Izrael-ellenes propagandát terjesztenek az iskolai tankönyvek. <https://www.hitradio.hu/jelentes-izrael-ellenes-propagandat-terjesztenek-a-skot-tankonyvek/>

Nemes Dániel arról, ami nem illik bele a sajtó narratívájába. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael-vedelmeben/nemes-daniel-arrol-ami-nem-illik-bele-a-sajto-narrativajaba>

Izrael egy frissített javaslatot adott a Hamásznak a túsalkura vonatkozóan – írja az Axios két izraeli tisztviselőre hivatkozva. <https://www.szombat.org/politika/izrael-frissített-tuszalkut-ajanl-a-hamasznak>